

ПЕРЕЗИМІВЛЯ РОСЛИН РІПАКУ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ДОСЛІДЖУВАНИХ ФАКТОРІВ В УМОВАХ ПОЛІССЯ

В. Панчишин, к.с.-г.н., доцент

В. Дризык, здобувач вищої освіти

Житомирський державний університет імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

E-mail: panch22@ukr.net; vitalik.druzuk.2005@gmail.com

Останніми роками на території України посіви ріпаку озимого набули тенденцій до зростання площі посівів. Висока рентабельність в порівнянні з іншими культурами спричинила збільшення посівів ріпаку озимого. Використання, при вирощуванні ріпаку озимого, інтенсивні технології в поєднанні з підбором сортів та гібридів зумовлює високий потенціал врожайності [1]. Головною проблемою при виборі сортів та гібридів ріпаку озимого є вибір оптимальних варіантів з близько 400 зазначених в Державному реєстрі сортів рослин України [2]. Постала проблема зменшення врожаю, яку спричинили ряд факторів а саме: неправильний підхід до підбору сортів та гібридів до ґрунтово-кліматичних умов господарств;

неправильне ведення сівозмін або їх відсутність; недотримання оптимального балансу поживних елементів у ґрунті та нехтування системами захисту від шкідників та хвороб; пізнє збирання врожаю, що призводить до його втрат [3–6]. Проблемним питанням лишається визначення оптимальних технологій вирощування, підбору сортів та гібридів для отримання високих показників якості та величини врожаю, що є необхідним в умовах війни [7, 8].

Методика досліджень. Фактор А: 1. Без добрив (контроль), 2. $N_{170}P_{100}K_{230}$; Фактор Б (захист рослин): 1. обробка водою (контроль); 2. протруєння насіння; 3) комплексний захист. Протруєння насіння проводили препаратом Кайзер (0,4 л/т), комплексний захист включав протруєння насіння разом з внесенням гербіциду Дуал Голд (1,6 л/га).

Результати досліджень. Ми дослідили густоту рослин ріпаку озимого сорту Аквіла залежно від удобрення та системи захисту рослин (табл.1).

Таблиця 1. Параметри основних показників перезимівлі ріпаку озимого залежно від досліджуваних факторів

Фактор А	Фактор Б	Густота рослин, фаза сходів (ВВСН10), шт/м ²	Польова схожість, %	Густота рослин фаза розетки (ВВСН 23), шт/м ²	Виживаність після перезимівлі, %
Без добрив	1*	86	76,8	74	66,1
	2	92	82,1	81	72,3
	3	96	85,7	86	76,8
$N_{170}P_{100}K_{230}$	1*	88	78,6	80	71,4
	2	95	84,8	85	75,9
	3	100	89,3	95	84,8
НІР	заг.	6,26		3,52	
	А	3,63		2,03	
	Б	4,43		2,49	

Примітка:

*1 – обробка водою (контроль); 2 – протруєння насіння; 3 – комплексний захист

Густота рослин у фазі сходів за внесення $N_{170}P_{100}K_{230}$ збільшилася на 2–4 рослини на м² порівняно з варіантами без внесення добрив та склала 88–100 шт/м². Відповідно за внесення $N_{170}P_{100}K_{230}$ спостерігався більший показник польової схожості культури 78,6–89,3 %, тоді як на неудобрених ділянках – 76,8–85,7 %. На неудобрених ділянках, на яких проводили комплексний захист спостерігалось кращі показники перезимівлі, порівняно з ділянками де проводилася обробка водою. Так, густота рослин на варіанті з проведенням протруєння насіння + внесення гербіциду склала 86 шт./м², тоді як на контрольній ділянці(обробка водою) – 74 шт./м², показники виживаності рослин склали відповідно 76,8 та 66,1 %. На удобрених ділянках показники густоти рослин у фазі розетки (ВВСН23) 4–6 шт/м² більше. Виживаність рослин склала при цьому 71,4– 84,8 %.

Висновок. Найбільші показники густоти рослин після перезимівлі на посівах ріпаку озимого сорту Аквіла був на варіанті за внесення $N_{170}P_{100}K_{230}$ + комплексний захист(протруєння насіння + внесення гербіциду) – 95 шт/м², що забезпечило виживаність рослин на рівні 84,8 %

Список використаних джерел

1. Мельник А.В., Присяжнюк О.І., Бондарчук І.Л. Оцінка стабільності та пластичності показників урожайності сортів та гібридів ріпаку озимого в різних агрокліматичних зонах України. *Вісник Сумського НАУ*. 2016. № 9 (36). С. 145–149.
2. Мельник А.В., Бондарчук І.Л., Присяжнюк О.І. Кластерний аналіз урожайності сортів та гібридів ріпаку озимого в різних агрокліматичних зонах України. *Вісник ПДАА*. 2017. № 1–2. С. 7–13.
3. Бондарчук І.Л. Сортова реакція параметрів перезимівлі рослин ріпаку озимого за застосування рістрегуляції в умовах Північно-східного Лісостепу України. *Вісник Сумського НАУ*. 2018. № 3 (35). С. 68–71.
4. Гарбар Л.А., Яцишина Т.П., Самолюк О.П. Вплив удобрення на перезимівлю ріпаку озимого. *Scientific Progress & Innovations*. 2018. № 1. С. 74–77.
5. Захарчук О., Ткачик С., Завальнюк О. Проведемо паралелі між ринками посівного матеріалу світу, Європи й нашої країни. *Зерно і хліб*. 2015. № 4. С. 14–15.
6. Ковальчук Д. Переваги і недоліки вирощування озимого ріпаку. *Агроексперт*. 2014. № 8 (73). С. 22–26.
7. Токарчук Д.М. Сучасний стан, ефективність та перспективи виробництва ріпаку в ЄС та в Україні. *Агросвіт*. 2015. № 13. С. 19–32.
8. Шолонкевич І.М. Основні напрямки селекції ріпаку озимого. *Посібник українського хлібороба*. 2012. Т. 2. С. 291–292.